EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 30.9.2020.
COM(2020) 603 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Strukturālo reformu atbalsta programmas vidusposma novērtējums

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Strukturālo reformu atbalsta programmas vidusposma novērtējums

IEVADS

Bez izaugsmi veicinošām reformām ekonomikas attīstība stagnē un palēninās. Rūpīgi izstrādātu reformu īstenošana palīdz uzlabot ražīgumu, paātrināt konverģenci, stiprināt ekonomikas noturību un uzlabot tādu sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu kā tiesiskums, veselības aprūpe un izglītība. **Strukturālo reformu atbalsta programma** (SRAP jeb "programma"), sniedzot valstu iestādēm vajadzīgās zināšanas, palīdz ES dalībvalstīm izstrādāt un īstenot izaugsmi veicinošas reformas. Atbalsts var izpausties, piemēram, kā stratēģiskas un juridiskas konsultācijas, pētījumi, apmācība un ekspertu apmeklējumi uz vietas. To var sniegt starptautiskas organizācijas, publiskas struktūras, konsultāciju biroji vai Eiropas Komisijas darbinieki. Programmu, **kuras budžets 2017.–2020. gadam ir 222,8 miljoni EUR**, pārvalda Strukturālo reformu atbalsta ģenerāldirektorāts.

Saskaņā ar Strukturālo reformu atbalsta programmas regulu[1] tika veikts programmas **vidusposma novērtējums**. Tā mērķis bija izpētīt, kā veicies ar programmas īstenošanu, ņemot vērā piecus vērtēšanas kritērijus (būtiskums, lietderīgums, efektivitāte, saskanība un ES pievienotā vērtība), un izdarīt secinājumus par iespējamiem turpmākiem uzlabojumiem. Šajā ziņojumā Komisijas darbinieki iepazīstina ar konstatējumiem un savu viedokli par tiem.

METODE

Starpposma novērtējums attiecās uz programmas 2017. un 2018. gada budžeta cikliem, 2016. gada sagatavošanas darbību[2] un projektiem, kuri 2018. gadā tika finansēti, kad Grieķija un Bulgārija brīvprātīgi pārvietoja papildu resursus[3] uz Strukturālo reformu atbalsta programmas budžetu. Šajā nolūkā neatkarīgs ārējais darbuzņēmējs veica izvērtēšanas pētījumu[4]. Pētījums tika sākts 2018. gada novembrī un tika pabeigts 12 mēnešu laikā. **Kopumā novērtējumā**, izmantojot dažādas datu vākšanas metodes, **tika analizēti vairāk**

[1] 16. pants Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/825 (OV L 129, 19.5.2017., 1.–16. lpp.), kas grozīta ar Regulu (ES) 2018/1671 (OV L 284, 12.11.2018., 3.–5. lpp.).

[2] Eiropas Komisija (2017), pielikums Komisijas 2017. gada 26. janvāra lēmumam, ar ko groza Komisijas Lēmumu C(2016) 4011 par finansēšanas lēmuma pieņemšanu attiecībā uz sagatavošanas darbību "Spēju attīstīšana un iestāžu veidošana ekonomikas reformu īstenošanas atbalstam", C(2017) 304 final, Briselē.

[3] Strukturālo reformu atbalsta programmas regulas 11. pants attiecas uz brīvprātīgajām iemaksām, ko dalībvalsts var pārskaitīt no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem uz Strukturālo reformu atbalsta programmu izmantošanai konkrētajā dalībvalstī.

[4] Ernst & Young, "*Mid-term Evaluation of the Structural Reform Support Programme (SRSP) 2017-2020*" (2020), pieejams šeit: https://data.europa.eu/doi/10.2887/656262. Kopsavilkumi pieejami šeit: https://data.europa.eu/doi/10.2887/584399 (angļu valodā), https://data.europa.eu/doi/10.2887/244815 (franču valodā) un https://data.europa.eu/doi/10.2887/530192 (vācu valodā).

nekā 300 tehniskā atbalsta projekti 24 dalībvalstīs. Tie ietvēra dokumentu izpēti, tādu datu analīzi, kas bija iegūti no Komisijas iekšējās IT sistēmas, ko REFORM ĢD izmanto Strukturālo reformu atbalsta programmas pārvaldībai, mērķtiecīgas intervijas ar ieinteresētajām personām, mērķtiecīgas tiešsaistē veiktas konsultācijas un gadījumu izpēti. Turklāt Komisija rīkoja sabiedrisko apspriešanu ar mērķi apkopot informāciju no plašas sabiedrības, uzņēmumiem, arodapvienībām un interešu grupām.

Komisija uzskata, ka savākto pierādījumu kvalitāte ir apmierinoša. Svarīgākais ierobežojums konstatējumu pamatotībai bija tas, ka tad, kad notika izvērtēšana, Strukturālo reformu atbalsta programma bija izveidota pavisam nesen, un daudzu tehniskā atbalsta projektu īstenošana vēl nebija pabeigta. Tāpēc šajā ziņojumā sniegti tikai sākotnējie secinājumi un gūtā pieredze, kas programmas īstenošanas gaitā varētu tikt pilnveidota.

PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA

Strukturālo reformu atbalsta programmas 2017. un 2018. gada budžets bija 53 miljoni EUR[5]. 2017. gada budžeta ciklā no 271 iesniegtā pieteikuma finansējumam tika atlasīti 159 pieprasījumi no 16 dalībvalstīm. 2018. gada budžeta ciklā no 444 iesniegtajiem pieteikumiem finansējumam tika atlasīti 146 pieprasījumi no 24 dalībvalstīm. Abos budžeta ciklos **vairāk nekā puse atlasīto tehniskā atbalsta pieprasījumu attiecās uz ekonomikas pārvaldības procesos apzināto problēmu risinājumu īstenošanu**, jo īpaši uz konkrētām valstīm adresēto Eiropas pusgada ieteikumu īstenošanu.

Vairāk nekā puse no visiem 2017. un 2018. gada budžeta ciklos izvērtētajiem projektiem tika īstenoti septiņās dalībvalstīs (Rumānijā, Horvātijā, Maltā, Kiprā, Lietuvā, Slovēnijā un Polijā). Novērtēto 2017. un 2018. gada projektu apstiprinātais budžets attiecās uz izaugsmi un uzņēmējdarbības vidi (13,5 miljoni EUR), darba tirgu, izglītību, veselības aprūpi un sociālajiem pakalpojumiem (11,4 miljoni EUR), ieņēmumu administrēšanu un publisko finanšu pārvaldību (9,1 miljons EUR), finanšu sektoru un piekļuvi finansējumam (7 miljoni EUR) un pārvaldību un valsts pārvaldi (6,8 miljoni EUR). Bija triju veidu tehniskā atbalsta sniedzēji, kas visvairāk iesaistīti šo izvērtēto projektu īstenošanā: starptautiskās organizācijas (37 %), privātie uzņēmumi (22 %) un valdības struktūras (8 %). **Vidusposma novērtējuma veikšanas laikā pabeigti bija 22 % projektu.**

GALVENIE KONSTATĒJUMI

Novērtējuma konstatējumi attiecībā uz programmas **būtiskumu** liecina, ka programma lielā mērā risina dalībvalstu vajadzības. Kā norādījušas ieinteresētās personas, ar kurām notika apspriešanās, programma ir piemērots instruments tehniskā atbalsta sniegšanai dalībvalstīm nolūkā izstrādāt izaugsmi veicinošas reformas un tās īstenot. Programma tiek uzskatīta par nozīmīgu instrumentu, kas uzlabo dalībvalstu spēju noteikt efektīvākus procesus un metodes. Turklāt dalībvalstis īpaši atzinīgi novērtēja lielo elastību, Komisijas pārvaldīto līgumu slēgšanas un īstenošanas procedūru vienkāršību un līdzfinansējuma prasību neesamību.

[5] SRAP 2017. gada budžets: 22,5 miljoni EUR, SRAP 2018. gada budžets: 30,5 miljoni EUR.

Turklāt konstatējumi liecina, ka tehniskais atbalsts reformām joprojām ir nepieciešams. To apliecina arī gadu gaitā arvien pieaugošais dalībvalstu pieprasījums pēc šāda veida atbalsta.

Attiecībā uz programmas **lietderīgumu** konstatējumi liecina, ka saskaņā ar SRAP finansētie projekti kopumā ir labi izstrādāti un tajos ņemtas vērā to saņēmēju iestāžu vajadzības un īpašā situācija, kuras pieprasījušas atbalstu. Tiek ņemta vērā arī attiecīgā sociālekonomiskā ietekme, un izstrādātie pasākumi bieži vien ir īstenojami un ar reāli noteiktiem termiņiem. Turklāt konstatējumi liecina, ka SRAP virzās uz savu mērķu sasniegšanu. Lielākajā daļā tehniskā atbalsta projektu, visticamāk, tiks sasniegti vai jau ir sasniegti rezultāti. Pierādījumi liecina, ka projekta rezultātu sasniegšanu būtiski kavē izmaiņas saņēmēju iestāžu politiskajā struktūrā un sadarbības trūkums starp ieinteresētajām personām. Visaptverošs programmas ietekmes novērtējums tiks veikts vēlāk.

Novērtējuma konstatējumi liecina, ka Strukturālo reformu atbalsta programmas pārvaldība ir **efektīva**. Komisijas pašreizējā iekšējā IT sistēma kā uzraudzības instruments lielākoties ir uzskatāma par piemērotu, lai gan novērtēšanas laikā tai joprojām bija vajadzīgi uzlabojumi. Turklāt visi aptaujātie Komisijas dienesti norādīja, ka to sadarbība ar REFORM ĢD ir bijusi efektīva. Konstatējumi par izmaksu lietderību liecina, ka sasniegtie rezultāti ir proporcionāli piešķirtajam budžetam. Ņemot vērā analīzes noteiktos ierobežojumus, var uzskatīt, ka no Strukturālo reformu atbalsta programmas finansētās darbības līdz šim ir bijušas izmaksu ziņā lietderīgas. Visbeidzot, pierādījumi liecina, ka programmas apguves līmenis atbilst SRAP projekta ciklam – divi gadi. Tāpēc var secināt, ka Strukturālo reformu atbalsta programmas budžeta izpilde laika ziņā ir efektīva. Vienlaikus konstatējumi norāda, ka varētu apsvērt kopējus standartus tehniskā atbalsta uzraudzībai valsts līmenī. Papildu uzmanību varētu pievērst dažiem maznozīmīgiem riskiem saistībā ar līgumu slēgšanas procedūru kavēšanu.

Attiecībā uz programmas **saskanību** tika konstatēts, ka dažādie Strukturālo reformu atbalsta programmas intervences loģikas komponenti ir loģiski savstarpēji saistīti. Programma ir arī labi integrēta Komisijas Eiropas pusgada satvarā ekonomikas politikas koordinēšanai. Pierādījumi liecina, ka REFORM ĢD ir ieviesis atbilstošu tehniskā atbalsta koordinācijas mehānismu. Šis koordinācijas mehānisms ļauj laikus apzināt iespējamās sinerģijas un palīdz izvairīties no dubultas to darbību finansēšanas, kuras jau tiek finansētas no citiem ES fondiem un programmām. Aptaujājot citus Komisijas dienestus, apstiprinājās, ka Strukturālo reformu atbalsta programma un citu programmu papildināmība lielā mērā ir nodrošināta. Tomēr daži Komisijas ģenerāldirektorāti uzsvēra – tas, ka Strukturālo reformu atbalsta programma nav saskaņota ar tās plānošanas periodu, rada problēmas citām ES programmām ar saistītiem mērķiem. Turklāt konstatējumi liecina, ka dalībvalstīm būtu jāpalielina spēja veikt padziļinātas pārbaudes, kas ļautu identificēt dubulto finansējumu.

Visbeidzot, novērtējumā ir uzsvērta programmas skaidrā **ES pievienotā vērtība**. Strukturālo reformu atbalsta programmas sniegtais tehniskais atbalsts ir paredzēts tam, lai risinātu tādas reformu problēmas, kuras dalībvalstis nevar risināt valsts līmenī, bet kurām tām spēju vai zināšanu ierobežojumu dēļ jāmeklē atbalsts ES līmenī. Turklāt tehniskā atbalsta projekti ļoti bieži ir pamats labas prakses un gūtās pieredzes apmaiņai starp dalībvalstīm. Tās ir būtiskas iezīmes, kuras ļauj sagaidīt Strukturālo reformu atbalsta programmas ES pievienoto vērtību.

Tomēr informācijas apmaiņu starp atbalsta saņēmējām iestādēm dažādās dalībvalstīs varētu vēl vairāk uzlabot, lai varētu optimizēt sinerģiju un dalīšanos risinājumos.

SECINĀJUMS

Komisija uzskata starpposma novērtējuma konstatējumus par apmierinošiem un samērīgiem ar programmas pabeigšanas līmeni. Pamatojoties uz vidusposma novērtējuma rezultātiem, **Komisija uzskata, ka Strukturālo reformu atbalsta programmā noris virzība uz iepriekš noteikto mērķu sasniegšanu un ka ir potenciāls to paplašināt.** Iepriekš izklāstītās atziņas tiks pienācīgi ņemtas vērā. Vienlaikus Komisija atzīst, ka, ņemot vērā to, ka vidusposma novērtēšana notika programmas īstenošanas agrīnā posmā, tā patlaban nevar izdarīt galīgos secinājumus par programmas izpildi. Konkrētāk, Komisija izvērtēs programmas ietekmi *ex post* novērtējuma ietvaros.